

ГАМРЕЦЬКИЙ ЮРІЙ МАРКОВИЧ

28 січня 2003 р. після тяжкої хвороби помер далеко від Батьківщини — у Сан-Франциско (США) відомий український історик, доктор історичних наук, професор Юрій Маркович Гамрецький.

Народився він 1 січня 1930 р. у м. Шепетівці Хмельницької області у сім'ї освітян. Навчання розпочав у м. Вінниці в 1936 р., де і закінчив середню школу в 1948 р. після повернення з евакуації до Узбекистану. Того ж року вступив на історичний факультет Київського державного університету ім. Т. Шевченка, який закінчив у 1953 р. Трудову діяльність розпочав вчителем історії в сільських школах Тернопільської області, а згодом став директором однієї із середніх шкіл Київської області.

У 1957 р. вступив до аспірантури Інституту історії АН УРСР і після її закінчення майже тридцять років працював у відділі історії Великої Жовтневої соціалістичної революції і громадянської війни — молодшим, старшим, головним науковим співробітником, завідуючим сектором. Кандидатську дисертацію на тему “Радянська історіографія Великої Жовтневої соціалістичної революції” захистив у 1963 р. Обрана тема визначила весь подальший його творчий шлях як дослідника маловивчених питань революції 1917 р. в Україні. Широке визнання як талановитого історика і визначного фахівця з цієї проблеми принесло йому дослідження питання про становлення і діяльність Рад робітничих депутатів України у 1917 р. Цій темі Ю. М. Гамрецький присвятив і свою докторську дисертацію “Ради робітничих депутатів у 1917 р.”, яку захистив у 1970 р. Дослідження було побудоване на широкій джерельній базі не лише архівів нашої країни, але й архівосховищ та бібліотек Франції, Німеччини, Австрії, в яких він працював у 1968 р. як стипендіат ЮНЕСКО. Проте Ю. М. Гамрецький зазнав чималих прикросів через те, що деякі його погляди не збігалися з постулатами тогочасної офіційної історіографії. Отже, диплом доктора історичних наук він отримав тільки у 1976 р.

Перу Ю. М. Гамрецького належить понад 100 друкованих наукових праць. Серед них монографії: “Ради робітничих депутатів України в 1917 р. (період двовладдя)”, “Ради України в 1917 р. (липень—грудень 1917 р.)”, у співавторстві, “Триумфальное шествие советской власти на Украине”, у співавторстві. Крім того, Ю. М. Гамрецький брав участь у багатьох колективних працях, які готувалися науковцями Інституту історії АН УРСР, у тому числі в написанні багатотомної “Історії України”, “Історіографії історії Української РСР” та багатьох інших. Він є автором ряду наукових статей, які надруковані у союзних та українських періодичних виданнях. На протязі всієї своєї наукової діяльності Ю. М. Гамрецький творчо співробітничав з “Українським історичним журналом”,

написав велику кількість статей до різних енциклопедій і науково-популярних журналів. Поряд з цим Ю. М. Гамрецький часто виступав редактором багатьох наукових праць інших авторів, був ініціатором і редактором ряду наукових збірників, організатором наукових конференцій. Ю. М. Гамрецький — один з укладачів двотомного видання документів і матеріалів Української Центральної Ради (1917—1918 рр.). Значний внесок зробив він і у підготовку наукових кадрів. Колишні його аспіранти стали згодом відомими фахівцями-дослідниками історії України ХХ ст.

З від'їздом Ю. М. Гамрецького у 1992 р. до США обірвалися його зв'язки з науковою громадськістю України і припинилася його плідна праця на ниві історичної науки. Але ґрунтовні дослідження відомого вченого назавжди залишились у спадок народові України.

Добра і світла пам'ять про Юрія Марковича Гамрецького збережеться в серцях його колег, усіх тих, хто знав його, співпрацював з ним, користувався його порадами і підтримкою.

Л. В. КОНДРАТЕНКО (Київ), Т. С. ПЕРШИН (Київ)